

6. Горин В.П. Теоретичні засади неподаткових надходжень бюджету, *Світ фінансів*. 2015. Вип. 1. С. 58-68.

7. Мамутов В.К. Тіньова економіка. Вісн. ін-ту екон.-прав. дослідж. НАНУ. 2001. № 1. С. 24-32.

Фецула Роман Володимирович
Студент I курсу магістратури
Західноукраїнського національного університету

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО КРЕДИТУ УКРАЇНИ

Джерела фінансування державних потреб вельми різноманітні, та за своїм фіскальним та соціально-економічним значенням з-поміж них виділяються два основні види: податки і позики. Часто податкових доходів не вистачає для фінансування в повному обсязі державних витрат, а доходи від державного майна та господарської діяльності зовсім незначні. Тому з давніх часів держава, особливо в екстраординарних, форсмажорних обставинах (стихійні лиха, війни, кризи і тд.), використовує позики, щоб забезпечити себе додатковими коштами, які не можна зібрати за допомогою податків. Запозичені кошти поступають у розпорядження органів державної влади як додаткові фінансові ресурси. вони використовуються, як правило, для фінансування державних видатків та інвестицій. джерелом погашення державних позик і виплати відсотків по ним виступають кошти бюджету [1, с.11].

В сучасних умовах фінансові ресурси, отримані завдяки державним позикам, стали другим після податків методом фінансування видатків бюджету.

Державний кредит є унікальною формою мобілізації фінансових ресурсів. державні позики є практично невичерпним джерелом надходжень до бюджету. Міністр фінансів франції 40-х років Лафіт казав: «Податок бере кошти там, де їх немає, позики ж беруть капітали там, де вони є» [2, с.25].

Державний кредит як економічна категорія поєднує властивості фінансів взагалі і, власне, кредиту зокрема. Як елемент фінансової системи він обслуговує формування і використання певної частини фінансових ресурсів держави.

Як один із видів кредиту державний кредит має ряд особливостей, чим відрізняється від класичних (ординарних) фінансових інструментів. ці особливості відображаються в умовах отримання «позичкових фінансів» («*debt finance*») та «податкових фінансів» («*tax finance*») – цими поняттями активно оперує сучасна західна фінансова наука. мобілізуючи кошти у вигляді державних позик, уряд забезпечує фінансування державних видатків. доцільність використання державного кредиту (в оптимальних межах) для покриття дефіциту бюджету визначається значно меншими негативними наслідками для державних фінансів порівняно із підвищенням ставок податків та монетарними методами балансування бюджету. але зниження податків, як правило, не супроводжується відповідним розширенням пропозиції позичкового капіталу. це пояснюється індивідуальним ставленням законодавчих органів та бюрократів (термін «бюрократи» у західній фінансовій літературі, зазвичай, відображає державний виконавчий апарат) до джерел фінансування бюджетного дефіциту – за допомогою податків чи позик. Як вказує Б'юкенен, «суспільний вибір... здійснюється переважно не тими особами, які беруть участь у ринкових операціях» [3, с.401].

За рахунок випуску державних позик уряд фінансує виробничі та соціальні програми. використовуючи залучені кошти як інвестиції, держава сприяє збільшенню національного доходу країни, у тому числі розвитку неприбуткових, але важливих для покращення суспільного добробуту галузей. використовуючи державний кредит як інструмент регулювання економіки, держава може проводити відповідну фінансову та кредитно-грошову політику. відомий американський вчений-економіст А.Хансен називав державний кредит «одним із найбільш важливих внутрішніх стабілізаторів економіки» [4, с.172].

При розробці теоретичних аспектів категорії „державний кредит” звернімося до праць українських вчених з метою виокремлення основних

підходів та методології досліджень державного кредиту з тим, щоб у подальшому розвинути один з напрямів, який найбільше відповідатиме нашим поглядам в рамках концепції неортодоксального кейнсіанства.

Проблеми методології дослідження категорії „державний кредит” полягають, з одного боку, у визначенні відношення держави до боргових запозичень, а з іншого - ролі державного боргу у покритті потреб держави у фінансових ресурсах в періоди криз та стагнації економіки. Останніми роками значно збільшилося число праць українських вчених щодо розгляду категорії «державний кредит». Особливістю досліджень українських вчених є комплексний підхід до даної проблематики. Для більш зручного аналізу існуючі варіанти визначень державного кредиту нами зведені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Трактування визначення «державний кредит» сучасними українськими теоретиками та практиками

№	Автор/джерело	Визначення
1	Василик О.Д., Павлюк К.В. [5, с. 524].	Державний кредит - форма вторинного перерозподілу ВВП та мобілізації коштів у розпорядження держави для покриття дефіциту бюджету, що має менші наслідки для фінансового становища держави ніж грошова емісія.
2	Базилевич В.Д. [6,с. 499].	Державний кредит – це система економічних взаємовідносин між державною в особі органів державного управління з одного боку, та фізичними та юридичними особами – з іншого , за яких держава виступає як позичальник, кредитор та гарант.
3	Рожко О. Д. [7, с. 83].	Загальна сума заборгованості держави, яка складається з усіх прийнятих та непогашених боргових зобов'язань держави, включаючи боргові зобов'язання держави, що вступають в дію в результаті виданих гарантій за кредитами, або зобов'язання, що виникають на підставі законодавства або договору.
4	Венгер В. В. [8, с. 237].	Державний кредит – це сукупність економічних відносин між державною в особі органів влади й управління з одного боку, і фізичними та юридичними особами - з іншого, за яких держава є позичальником, кредитором і гарантом.
5	Федосов В.М., Юрій С.І. [9, с. 246].	Державний кредит є сукупністю економічних відносин, що виникають, з одного боку, між державою, а з іншого – між фізичними та юридичними особами з приводу мобілізації додаткових фінансових ресурсів на кредитній основі, тобто на умовах поверненості, строковості та платності.

6	Кремень О.І., Кремень В.М. [10, с. 37].	Державний кредит – це система економічних відносин, що виникають між державою, фізичними та юридичними особами (фінансово-кредитними установами, корпораціями, іноземними урядами, міжнародними фінансовими організаціями, та ін.) з приводу мобілізації грошових коштів на кредитній основі (на умові платності, строковості, поворотності,) у яких держава може виступати як позичальник, кредитор або гарант. За економічною сутністю державний кредит – це форма вторинного перерозподілу ВВП, джерелом якого виступають вільні кошти населення, підприємств, організацій
---	---	---

Під державним кредитом доцільно розуміти сукупність економічних відносин, які виникають між державою, з одного боку, та кредиторами: юридичними та фізичними особами, державними інститутами, міжнародними організаціями з приводу руху грошових коштів на умовах платності, зворотності, терміновості та сприяють формування на цій основі додаткових фінансових ресурсів, які спрямовуються на забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Бенч Л. Теоретична концептуалізація державних позик. Ринок цінних паперів України. 2015. №8. с. 11-18.
2. Годме П.М. Финансовое право: Пер. с франц. / П.М. Годме м.: Прогресс, 1978. 430 с.
3. Бьюкенен Д.М. Сочинения: Пер. с англ. / Д.М. Бьюкенен. Т.1. М.: Таурис альфа, 1997. XIV, 560 с.
4. Богачевский м. Б. Государственный кредит в капиталистических странах / м.Б. Богачевский. Л.: Финансы, 1969. 192 с.
5. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України. К.: НІОС, 2002. 608 с.
6. Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред. В.Д. Базилевича. 6-те вид., перероб. і доп. К.:Знання-Прес, 2007. 719 с.

7. Рожко О. Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: монографія. К.: Ліра-К, 2016. 360 с.

8. Венгер В.В. Фінанси. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 432 с.

9. Фінанси: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. К.: Знання, 2008. 611 с.

10. Кремінь О.І., Кремень В.М. Фінанси. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2012. 416 с.

Харкавлюк Оксана Іванівна

Начальник відділу обробки документів управління соціального захисту населення Чемеровецької РДА

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ НАДАННЯ ДОПОМОГИ СОЦІАЛЬНО НЕЗАХИЩЕНИМ ВЕРСТВАМ НАСЕЛЕННЯ

Держава бере на себе впровадження програм розвитку ринку праці, підвищення рівня життя населення, забезпечення мінімальної заробітної плати, здійснення заходів соціального забезпечення для тих, хто його потребує. Соціальний захист стає не стільки механізмом кризового втручання, скільки стратегією профілактики негативного впливу можливих соціальних ризиків. Він, таким чином, не лише усуває наслідки соціальної нерівності, а й передбачає збалансований перерозподіл суспільних благ, стаючи способом зменшення нерівності і подолання (недопущення) маргіналізації окремих осіб, сімей та соціальних груп шляхом:

- дотримання принципів самозабезпечення економічно активної частини населення, тобто створення умов для того, щоб працююча особа могла заробляти стільки, скільки дозволяють її здібності та ініціатива; забезпечувати себе й свою сім'ю; сплачувати податки, в тому числі на соціальний захист інших;

- забезпечення гарантованого рівня та якості життя тих членів